

Det Kongelige Kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høringsvar fra Høgskolen i Sør-Trøndelag - forslag til endringer i forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning

HiST ser positivt på at Kunnskapsdepartementet har tatt utgangspunkt i viktige problemstillinger i rapporten «Skikkethetsarbeid i UH-institusjonene» fra 2011, med påfølgende endringer i regelverk.

§ 1 Virkeområde

HiST støtter forslaget om å oppheve forskrift om hvilke utdanninger som skal omfattes av skikkethetsvurdering etter lov om universiteter og høyskoler § 4-10 da det er unødvendig å dobbeltregulere hvilke utdanninger som skal omfattes.

HiST støtter forslaget om at tolkeutdanningene skal omfattes av forskrift om skikkethetsvurdering med den begrunnelse at yrkesutøvere med denne bakgrunn kommer i kontakt med sårbare grupper, slik at begrunnelsen for å ha en skikkethetsvurdering er den samme som for øvrige utdanninger omfattet av forskriften. Det må presiseres i forskrift hvilke kriterier tolkeutdanningene skal vurderes etter.

Det fremstår for HiST som uklart om masterutdanninger skal omfattes av forskriften. Det gjøres oppmerksom på at masterutdanninger ikke uten videre omfattes av etter- og videreutdanningsbegrepet som er særlig omtalt i forskriften. Dette må avklares og sees i sammenheng med de øvrige begrunnelsene for skikkethetsvurdering.

Når det gjelder hvorvidt forskriften skal omfatte etter- og videreutdanninger er høgskolen delt i sitt syn.

Avdeling for sykepleie, Avdeling for helse- og sosialfag og Avdeling for teknologi støtter forslaget om at etter- og videreutdanninger som bygger på utdanningene nevnt i § 1 omfattes av krav om skikkethetsvurdering og uttrykker tilfredshet med dette.

Avdeling for lærerutdanningen støtter imidlertid ikke at etter- og videreutdanninger uten videre skal omfattes av skikkethetsvurdering. Avdelingen påpeker at videreutdanningene ofte er rettet mot allerede tilsatte i skoleverket, og at skikkethetsvurdering i utdanningen potensielt kan komme i konflikt med den som foretas av arbeidsgiver. Avdelingen er av den

formening at etter ansettelse i skoleverket skal ansvaret for læreres skikkethet tilligge arbeidsgiver, ikke utdanningsinstitusjonen, all den tid arbeidsgiver gjennomfører vurderinger som omfatter de samme problemstillinger.

Videre påpeker avdelingen at flere etter- og videreutdanninger er nettbaserte og at det vanskelig kan gjennomføres en forsvarlig skikkethetsvurdering etter formålsbestemmelsen og vurderingskriteriene i slike tilfeller. Avdelingen ser heller ikke det reelle behovet for skikkethetsvurdering når det allerede er foretatt en skikkethetsvurdering av studentene i grunnutdanningen.

Dersom etter- og videreutdanningene skal omfattes, noe de fleste av våre fagmiljø støtter, er HiST av den oppfatning at formuleringen i forslaget er for uklar og må bearbeides ytterligere. Det må fremgå med større tydelighet hvilke utdanninger som faktisk skal omfattes, ikke bare hvilke utdanninger etter- og videreutdanningene «bygger på». Høgskolen ber departementet klargjøre om det er de etter- og videreutdanningene der studentene kommer i kontakt med pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre sårbare grupper som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring som skal være gjenstand for skikkethetsvurdering?

Hvilke utdanninger som omfattes av skikkethetsforskrift kan ikke være gjenstand for en skjønnsmessig vurdering fra institusjonens side som medfører potensiell forskjellsbehandling fra institusjon til institusjon.

Mange etter- og videreutdanninger har ikke praksis, hvilket innskrenker arenaen for skikkethetsvurdering. Videre er mange av disse utdanningene av kort varighet, noe som innskrenker muligheten til å gjennomføre en tilstrekkelig og forsvarlig vurdering i henhold til formålsparagrafen, samt gi tilstrekkelig veiledning og oppfølging. I det en utdanning er omfattet av skikkethetsvurdering indikerer institusjonen også implisitt at man er skikket i det man gjør seg ferdig studiet.

Det er også viktig å ha en felles forståelse av hva som er de reelle sanksjonsmulighetene, jf § 12. Kunnskapsdepartementet påpeker at skikkethetsvurderingen skal luke ut de studenter som kan være faglig gode nok, men likevel vurderes som uskikket. I § 12 fremgår det at det ikke skal utstedes vitnemål for den aktuelle utdanningen til en student som er funnet ikke-skikket. For ordens skyld presiserer HiST at det utstedes vitnemål for få videreutdanninger, og at en student som er funnet ikke-skikket i prinsippet kan ha bestått alle faglige krav. Det etterlyses en nærmere redegjørelse for hvordan dette skal håndteres.

Det bør avklares hvordan man skal forholde seg til taushetsplikten da etter- og videreutdanningsstudenter i mange tilfeller også er yrkesutøvende. Skal arbeidsgiver i slike tilfeller informeres om en pågående skikkethetssak og resultatet av denne? Herunder reises en rekke problemstillinger knyttet til informasjonsflyt omkring en skikkethetssak, både pågående og avsluttet, og hvilke konsekvenser dette kan ha for et ansettelsesforhold.

§ 2 Formålet med skikkethetsvurdering

HiST støtter forslaget om en formålsbestemmelse da denne gir retning for tolkning av vilkår for vurdering av skikkethet. Bestemmelsen fremstår som en ryddig presisering av hvilke hensyn som skal vektlegges.

Det er fra Avdeling for helse- og sosialfag ønskelig at annet ledd endres til «Løpende skikkethetsvurdering av alle studenter skal foregå gjennom hele studiet og skal inngå i en helhetsvurdering av studentens *«teoretiske, praktiske og personlige kompetanse»* for å kunne fungere i yrket. Begrunnelsen for forslag til endring er at man anser at *forutsetninger* for å være skikket er vesentlig forskjellig, og mer avdempet og upresist, enn krav til *kompetanse*. Dette eksemplifiseres med følgende: Beskrivelse av kompetansekravene i studieplanen i emnet «praksisstudier» angir hvilke forventninger som studentene stilles overfor under gjennomføringen av praksis. En eventuell manglende oppfyllelse av disse forventningene, både må og skal knyttes til studentenes skikkethet til å utføre yrket. Til yrket ligger det et forsvarlighetskrav som både inneholder krav til teoretisk, praktisk og personlig kompetanse, jf. for eksempel helsepersonellovens § 4.

HiST anbefaler at formålsparagrafen flyttes opp til § 1, slik at man følger alminnelig systematikk for lov og forskrift.

§§3-5 Vurderingskriterier

HiST har ingen bemerkninger til vurderingskriteriene og gir sin tilslutning til disse.

§ 6 Informasjon til studentene

HiST gir sin tilslutning til tydeliggjøringen av institusjonens plikt til å informere studentene om studienes innhold, herunder krav om skikkethetsvurdering, dette sett i sammenheng med anmerkninger knyttet til formålsbestemmelsen.

§ 7 Skikkethetsnemnd

HiST er av den oppfatning at nemnda skal være bredt sammensatt, og at det av den grunn ikke gjøres endringer i sammensetning.

§ 8 Institusjonsansvarlig

HiST gir sin tilslutning til at det kan oppnevnes flere enn én institusjonsansvarlig dersom det pga institusjonens størrelse, antall utdanninger som omfattes av skikkethetsforskriften og/eller organisering er behov for dette. I slike tilfeller er det viktig å sikre lik praksis i oppfølging og behandling, og man må av den grunn vurdere strengt hvor mange institusjonsansvarlige med vara som er forsvarlig å ha ved den enkelte institusjon.

Kunnskapsdepartementet viser til at det er få skikkethets saker, men det gjøres oppmerksom på at institusjonene behandler mange tvilsmeldinger som må følges opp over tid, noe som er ressurskrevende og krever samkjørt oppfølging fra institusjonsansvarliges ståsted.

HiST har erfaring med at med at institusjonsansvarlige ikke sitter i nemnda. Institusjonsansvarlige fremmer sak for nemnda, men er ikke med i den videre behandlingen, noe som fungerer tilfredsstillende. Dersom det vedtas at det skal være flere institusjonsansvarlige, vil det være lite hensiktsmessig at flere medlemmer av skikkethetsnemnda skifter fra sak til sak. For å i størst mulig grad ivareta nemndas objektivitet er HiST av den oppfatning at institusjonsansvarlige ikke bør inngå som medlem i skikkethetsnemnda. Hensynet til objektivitet tilsier at den som forbereder saken til behandling i skikkethetsnemnda ikke samtidig skal ha mandat til å fatte innstilling om utestengning. Dette bør gjelde alle institusjoner, ut fra hensynet om likebehandling.

§ 9 Tvilmelding

Det fremstår som noe uklart hvorvidt Kunnskapsdepartementet mener at institusjonsansvarlig etter ny forskrift har plikt til å undersøke anonyme tvilmeldinger. Hvis departementet mener at den som leverer tvilmelding ikke har anledning til å være anonym, bør dette forskriftsfestes og ikke fremkomme av rundskriv.

Studenter har i flere år problematisert at krav om identitet hos melder medfører mørketall av ikke-innmeldte skikkethets saker. En adgang til anonym tvilmelding kan bidra til å redusere mørketallene noe, men realiteten er ofte at innmeldt student vil kjenne melderens identitet, selv om meldingen er anonym. Forholdene er gjerne små i studentgrupper og adgang til anonym tvilmelding løser ikke nødvendigvis problemet som studentene skisserer.

Anonym tvilmelding kan være av en slik art at den vanskelig ivaretar partens reelle mulighet til å gi sin versjon, dersom anonymiteten skal ivaretas. Ofte vil det være snakk om konkrete situasjoner o.l. som vanskelig lar seg beskrive fullgodt uten at melderens identitet avsløres. Sammen med prinsippet om kontradiksjon henger forvaltningens prinsipp om at en sak skal være så godt utredet som mulig.

Dersom anonyme tvilmeldinger skal aksepteres må det være opp til institusjonsansvarliges faglige skjønn å vurdere realitetene. Dersom kontradiksjon og fullgod utredning av saken ivaretas, støtter HiST at anonyme tvilmeldinger aksepteres, det vil si at melderens identitet ikke gjøres kjent for innmeldt student, med grunnlag i forvaltningslovens strenge unntaksbestemmelser. Melders anonymitet bør gjelde kun overfor innmeldt student, ikke overfor institusjonsansvarlig, skikkethetsnemnd og styret/klagenemnd.

§ 10 Behandling hos institusjonsansvarlig

HiST støtter Kunnskapsdepartementets vurdering om at det ikke lar seg gjøre å regulere omfang og tidsbruk når det gjelder forsterket oppfølging og veiledning. Kravet om utvidet oppfølging og veiledning må sees i sammenheng med forslaget om å inkludere etter- og videreutdanningsstudier som ofte har begrenset omfang og varighet.

§ 11 Behandling i skikkethetsnemnda

HiST har ingen bemerkninger til dette.

§ 12 Behandling i styret/institusjonens klagenemnd*Utestengning*

Avdeling for sykepleie og Avdeling for teknologi ved HiST slutter seg til at maksimal utestengningsperiode heves til inntil fem år.

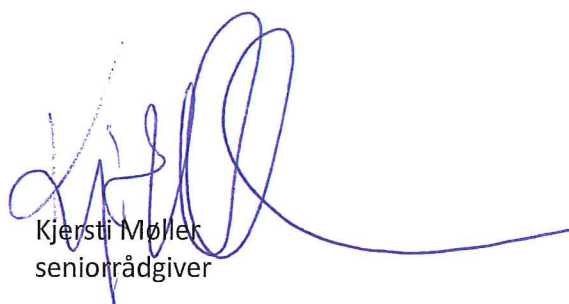
Avdeling for helse- og sosialfag påpeker imidlertid at utestengningsvedtak har et klart preg av straff uavhengig av lengden på utestengningsperioden. Det vises i den forbindelse til dom i Gulating Lagmannsrett av 22. desember 2014 s. 12, hvor retten uttaler. «...Utestengning tidligere kalt relegasjon og «akademisk straff» har utelukkende pønalt formål. Og har klare likhetstrekk med rettighetstap, jf. strl. § 29...». Avdelingen mener at en utvidelse av utestengningsperioden fra 3 til 5 år ikke er tilrådelig. En utestengelse er i seg selv et inngripende og alvorlig vedtak hvor en periode på 3 år synes å være inngripende nok og derav ivaretar formålet med utestengning. Dersom en student har gjort seg skyld i noe som har en alvorlighetsgrad som kan tilsi utestengning i 5 år, er dette tilfeller som vil kunne rammes av straffelovens bestemmelser og dermed en sak for politi og påtalemyndighet å avgjøre. Institusjonene har andre virkemidler etter uhl. §§ 4-8 og 4-9. Ved graverende straffbare forhold har institusjonen i tillegg anledning til å nekte studenten opptak.

Register for informasjonsutveksling om utestengte studenter (RUST)

HiST registrerer at det fremdeles er uklart når RUST skal tas i bruk, jf lovendring. Vi har også erfart at det er uklart hvilke utdanninger en student faktisk utestenges fra, og at dette vil kunne bli mer uklart når etter- og videreutdanningene omfattes. Dersom en student blir utestengt fra etter- og videreutdanning i sykepleie, er vedkommende også for eksempel utestengt fra opptak til psykologutdanningen? Det gjøres også oppmerksom på at etter- og videreutdanninger ikke skjer via sentrale, men lokale opptak, og at det må avklares hvordan eventuelle utestengningsvedtak skal håndteres i den forbindelse.

Med hilsen

Gunnar Bendheim (sign.)
studiedirektør

Kjersti Møller
seniorrådgiver

Kopi til:
Avdeling for teknologi,
Avdeling for helse- og sosialfag,
Avdeling for lærer- og tolkeutdanning,
Avdeling for sykepleierutdanning,